

Lohjan vammaisneuvoston aloite esteettömyysasiantuntijan tehtävästä Lohjan kaupungille

821/00.01.02.01/2025

Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto 22.09.2026 § 40

Lohjan vammaisneuvosto esittää 16.5.2025 saapuneessa aloitteessa seuraavaa:

”Lohjan vammaisneuvosto on valinnut jo useamman kauden akanakeskuudestaan kautensa alussa kaksi esteettömyysasiamiestä, joiden tehtävänä on ollut antaa pyydettäessä lausuntoja esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyen. Viime aikoina on vammaisneuvoston puheenjohtaja myös osallistunut näiden lausuntojen antamiseen.

Jotta Lohjalla tulisi jatkossa entistä paremmin huomioitua esteettömyyteen ja saavutettavuuteen lakisääteisestikin liittyvät asiat, tarvitaan entistä laajempaa asiantuntemusta. Lohjan vammaisneuvosto esittää tässä aloitteessa, että Lohjalle perustetaan esteettömyysasiamiehen / esteettömyysasiantuntijan tehtävä näiden vapaaehtoisten kokemusasiantuntijoiden lisäksi.

Tehtävänkuva THLn Vammaispalvelujen käsikirjan mukaan olisi seuraava:

- Kunnalliset esteettömyysasiamiehet edistävät rakennetun ympäristön ja palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Ympäristö tai palvelu on esteetön, jos se ei erottele ihmisiä heidän liikkumis- tai toimimiskykynsä mukaan. Esteettömyys lisääntyy, kun poistamme ympäristöstämme mahdollisimman monet liikkumisen, toimimisen, näkemisen, kuulemisen, ymmärtämisen ja kommunikaation esteet.

Esteettömyysasiamies

- Edistää kaupungin rakennetun ympäristön ja palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa.
- Tuottaa tietoa esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.
- Opastaa ja neuvoo kaupungin henkilöstöä ja yksityisiä suunnittelijoita esteettömyyden edistämisessä.
- Toimii yhteistyössä esteettömyyttä edistävien eri sidosryhmien, kuten esim. vammaisjärjestöt, muut kaupungit, yliopistot ja ammattikorkeakoulut sekä rakennuttajat ja suunnittelijat, kanssa.
- Osallistuu kaupungin vammais- ja vanhusneuvostojen työskentelyyn esteettömyyteen liittyvissä asioissa.
- Toimii kansainvälisissä esteettömyyttä koskevissa verkostoissa.

Esteettömyysasiamiehen tehtävä ei ole lakisääteinen.

Lohjalla on hyvin viety eteenpäin esteettömyyttä ja saavutettavuutta ja tämä olisi siksi hyvä lisä nykyiseen toimintaan. Perusteluina voidaan pitää sitä, että jokaisen yksilön tulee voida iästä, sukupuolesta, terveydentilasta tai sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä toimintakyvystä riippumatta osallistua yhteiskunnan toimintaan. Ympäristöä ja rakennettua tilaa pidetään esteettömänä silloin, kun tämä tavoite toteutuu käytännössä.

Esteettömyys tarkoittaa elin- ja toimintaympäristöä, jossa kaikki voivat toimia yhdenvertaisesti ja itsenäisesti, liikkumis- tai toimintakyvystään

riippumatta. Esteettömyys on laaja kokonaisuus, joka liittyy palveluihin, välineisiin, tiedon ymmärrettävyyteen ja mahdollisuuteen osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Esteettömyys liittyy näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen ja ymmärtämiseen.

Lähtökohtana on hyvä kaavoitus, jossa asuinrakennusten, julkisten rakennusten, koulujen ja päiväkotien, liikenneväylien sekä viheralueiden sijoittamisessa otetaan huomioon edellä mainitut näkökohdat. Lisäksi myös liikenne- ja energiapolitiisella päätöksenteolla voidaan vaikuttaa elinympäristöön.

Toimimista estäviä tai haittaavia seikkoja voivat olla esimerkiksi korkea reunakivi tai askelma, kooltaan tai malliltaan huono tekstityyppi, kuulemista helpottavan apuvälineen puuttuminen, allergiaa aiheuttava materiaali tai hajuste, häikäisevä valaistus tai lasipinta tai vaikeasti ymmärrettävä sanamuoto.

Esteettömyys voi siis olla liikkumisen, kuulemisen, näkemisen tai ymmärrettävyyden esteettömyyttä. Esteettömyys on yhteiskunnan toimivuuden mittari.”

Lohjan kaupunki kiittää vammaisneuvostoa aloitteesta ja vammaisneuvoston pitkäjänteisestä työstä esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi.

Kaupunki pitää esteettömyyttä ja saavutettavuutta keskeisinä yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksinä. Esteetön ja saavutettava ympäristö mahdollistaa kaikkien kuntalaisten tasavertaisen osallistumisen yhteiskunnan toimintaan toimintakyvystä, iästä tai elämäntilanteesta riippumatta.

Esteettömyyden huomioiminen on myös lakisääteinen velvoite. Esteettömyyttä tulee edistää muun muassa kaavoituksessa, rakentamisessa, julkisten ympäristöjen suunnittelussa sekä kaupungin palveluissa ja viestinnässä. Tavoitteena on varmistaa, että kaupunkiympäristö ja palvelut ovat mahdollisimman hyvin kaikkien saavutettavissa.

Kaupunki tunnistaa esteettömyysosaamisen merkityksen, mutta korostaa samalla, että esteettömyyden edistäminen ei ole vain yhden asiantuntijan tehtävä. Esteettömyyden huomioiminen kuuluu tärkeänä osana kaikkien kaupungin työntekijöiden ja viranhaltijoiden tehtäviin niissä työtehtävissä, joissa vaikutetaan palveluihin, suunnitteluun, rakentamiseen, viestintään tai päätöksentekoon.

Esteettömyysasiamiehen / esteettömyysasiantuntijan tehtävän perustamisen sijaan kaupunki esittää poikkihallinnollisen esteettömyystyöryhmän perustamista vuoden 2027 aikana. Työryhmään ehdotetaan nimettäväksi esteettömyyden kannalta keskeisten toimialojen viranhaltijoita ja asiantuntijoita sekä 1-3 vammaisneuvoston nimeämää edustajaa, esimerkiksi esteettömyysasiantuntijat ja vammaisneuvoston puheen. Työryhmä kokoontuu tarpeen mukaan 2-4 kertaa vuodessa. Työryhmän tehtävänä on käsitellä merkittäviä kaavoitus-, rakentamis- ja kehittämishankkeita esteettömyyden näkökulmasta, tuoda esiin havaittuja esteettömyyteen liittyviä kehittämiskohteita sekä tehdä ehdotuksia esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi kaupungin toiminnassa.

Lisätiedot	hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattori Johanna Repola, johanna.repola(at)lohma.fi vs. kaupunkirakennejohtaja Hannes Häkkinen, hannes.hakkinen(at)lohma.fi
Esittelijä	Kaupunginjohtaja Ståhl Petra
Päätösesitys	Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto päättää 1. esittää kaupunginhallitukselle esteettömyystyöryhmän perustamista, 2. esittää aloitteen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kaupunginhallituksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen jaosto päätti esityksen mukaan.
Tiedoksi	Kaupunginhallituksen esityslistalle
